

JUDAIZM, A OBSŁUGA GOŚCIA W HOTELU

Spis treści

1.Judaizm

- Historia judaizmu
- Sztuka
- Judaizm w Polsce
- Prawo religijne
- Bar i bat micwa
- Modlitwy żydowskie
- Koszerność
- Szabat
- Synagoga
- Święta żydowskie

2.Obsługa gościa w hotelu

- Recepcja
- Restauracja i bar
- Bankiety
- Hausekeeping

Judaizm

Judaizm – religia monoteistyczna, której podstawą jest wiara w jednego Boga (osobowego, niepodzielnego, będącego bytem niematerialnym, bezcielesnym i wiecznym), będącego nie tylko Stwórcą świata, ale także jego stałym „nadzorcą” czy też „opiekunem”. Bóg ten zawarł z ludem Izraela wieczyste przymierze, obiecując ochronę i pomoc w zamian za podporządkowanie się jego nakazom.

Judaizm ukształtował się w II tysiącleciu p.n.e.; stanowi religię narodową Żydów. Jest też pierwszą religią Abrahamową. Jej wyznawcy znajdują się na całym świecie, obecnie jest ich najwięcej w Stanach Zjednoczonych – 5,6 mln i Izraelu – 4,7 mln. Z judaizmu wywodzi się chrześcijaństwo.

Historia judaizmu

Podczas swej wędrówki przez pustynię plemiona hebrajskie zetknęły się z kultem Jahwe, który stał się jednym z elementów ich zjednoczenia. Skupione wokół tego kultu stworzyły one konfederację, określaną związkami plemion izraelskich.

Jednakże boga Jahwe już przedtem znały inne ludy. Pewne dane wskazują, że boga tego znano na terenie Mezopotamii. Szczególnie jednak kult jego był rozpowszechniony na terenach Kanaanu, gdzie w Byblos czczono boga imieniem Jao. W tekstach z Ugarit jeden z bogów nosi zaś imię Jaw. Obydwie nazwy, zważywszy spółgłoskowy zapis, można łączyć z imieniem Jahwe. Imię Jahwe Biblia wyjaśnia zdaniem „jestem, który jestem”. Biblijna Księga Wyjścia wskazuje, że pierwotną siedzibą kultu Jahwe były obszary wulkaniczne. Ponieważ nie ma takich obszarów w Palestynie, a znajdowały się one dawniej na południu, na wschód od zatoki Akaba, na terenach zajętych przez plemiona midianickie i kienickie, uważa się, że tam należy doszukiwać tej siedziby.

Sztuka

Początki tradycyjnej sztuki żydowskiej sięgają końca II tysiąclecia p.n.e.; ściśle związana z religią judaizmu, łączy pierwiastki wiary monoteistycznej z narodowymi; od czasów przegranych wojen z Rzymem (66-70 i 132-135 n.e.) rozwijała się głównie w diasporze (wśród Żydów rozproszonych po różnych krajach); w zależności od kraju i jego kultury, panującego stylu w sztuce i innych czynników, asymilowała pewne formy charakterystyczne dla danej epoki czy kraju, utrzymując wciąż jednak swój odrębny charakter; rygorystyczna interpretacja drugiego przykazania Dekalogu ograniczyła rozwój malarstwa i rzeźby - wolno było tylko stosować ornamentykę roślinną, zwierzęcą (zwierzęta mają znaczenie symboliczne) lub o formach geometrycznych. Na wysokim poziomie stały przedmioty rzemiosła artystyczne dla potrzeb kultowych w synagogach, jak i w domach (m.in. menory, chanukowe lampki, balsaminki, futerały na Torę, naczynia i szaty rytualne, przedmioty związane z obrzędami zaślubin, obrzezaniem, Bar Micwą, pogrzebem); wyróżniało się

złotnictwo, wyrób przedmiotów ze srebra i mosiądzu. W zdobnictwie przedmiotów rzemiosła artystycznego (także architektury, w płaskorzeźbach nagrobnych, dziełach snycerki, malowidłach ściennych) we wszystkich okresach historii ogromną rolę odgrywała symbolika; większość przedmiotów żydowskiego kultu odwołuje się podobieństwem formy lub dekoracją do tradycji Świątyni Jerozolimskiej (jednak żaden przedmiot rytualny nie może być, wg przepisów talmudycznych, wierną kopią jakiegokolwiek przedmiotu świątynnego).

Judaizm w Polsce

Żydzi osiedlali się w Polsce od średniowiecza. Szczególne przywileje nadał im zwłaszcza Kazimierz III Wielki. Ponieważ przybyli oni do Polski z Niemiec, posługiwali się językiem jidisz, który ukształtował się na bazie średniowiecznej niemczyzny i zapisywany był alfabetem hebrajskim. Polska nazywana była Paradisus Judeorum, rajem dla Żydów. Żydzi zamieszkiwali głównie miasteczka, gdzie często stanowili większość ludności w otoczeniu polskiego chłopstwa i szlachty żyjących na wsi. Do czasów Holocaustu Polskę zamieszkiwała największa diaspora żydowska na świecie, a Warszawa była największym żydowskim miastem na świecie, Nowy Jork zajmował wtedy drugie miejsce. Istniała także największa uczelnia talmudyczna na świecie Jeszywas Chachmej Lublin. Większość polskich Żydów przed wojną wyznawała judaizm ortodoksyjny. Istniały jednak również synagogi reformowane, na przykład Wielka Synagoga w Warszawie, gdzie rabinem był m.in. Izaak Cyłkow, autor pierwszego żydowskiego tłumaczenia Biblii na polski. To właśnie polscy Żydzi stanowią większość ofiar Holocaustu. Szacuje się, że wojnę przeżyło około 200 lub 300 tys. polskich Żydów, z czego jednak większość w związku z powstaniem państwa żydowskiego lub z powodu niechęci do komunizmu wyjechała do Izraela i USA. Pochodzenie żydowskie ma zaś obecnie około 100 tys. Polaków, z czego mniej więcej 30 tys. utrzymuje jakiś kontakt z kulturą żydowską, przy czym są to głównie ludzie, którzy pochodzenie żydowskie mają tylko w 1/2 lub 1/4 i z punktu widzenia religijnego nie są Żydami. Tylko mała część należy do żydowskich organizacji religijnych. Obecnie istnieje Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP oraz niezależne od niego stowarzyszenia (np. Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce lub Beit Polska).

Prawo religijne

Prawo żydowskie (halacha) reguluje życie wyznawcy judaizmu tak szczegółowo, że trudno oddzielić wyznawanie religii od zajęć doczesnych. Jego podstawą jest Pięcioksiąg mojżeszowy (Tora), zinterpretowany w części halachicznej Talmudu. Talmud dzieli halachę na 613 przykazań (micwot): 248 nakazów i 365 zakazów. Halacha była wykładana w ogromnej literaturze kazuistycznej, w której do komentarzy dodawano następne komentarze.

Bar i bat micwa

Dziewczynkę od 12 roku życia, a chłopca od 13 uważa się za dorosłych, tzn. nałożony jest na nich obowiązek przestrzegania halachy. W odniesieniu do chłopców zewnętrznym wyrazem tego faktu jest uroczystość zwana bar micwą, w czasie której młody żyd ma obowiązek

wyrecytować w synagodze przypadający na dany tydzień fragment Tory, a często też wygłasza przygotowany uprzednio drasz (komentarz); środowiska związane z postępowymi nurtami judaizmu obchodzą także żeński odpowiednik bar micwy – bat micwę – analogiczny obrzęd, związany z wejściem dziewczynki w okres dorosłości.

Modlitwy żydowskie

W ciągu dnia Żyd powinien odmówić trzy razy modlitwy: szachrit rano, minchę po południu i maariw wieczorem. Głównym składnikiem modłów są błogosławieństwa Szemone Esre, które należy odmawiać stojąc twarzą do Jerozolimy oraz Szema Jisrael („Słuchaj, Izraelu, Pan jest naszym Bogiem – Panem jedynym”). W skład modłów wchodzi także fragmenty biblijne. Pory odmawiania modlitw, choć ściśle określone halachicznie, nie zawsze są przestrzegane przez chasydów, którzy uważają, że modlitwa powinna wynikać z przeżyć duchowych.

Koszerność

Ogromna liczba przepisów prawa żydowskiego dotyczy spożywania pokarmów. Ponieważ jest to czynność religijna, posilanie się powinno zacząć się i zakończyć stosowną modlitwą. Żywność dozwolona do spożycia jest określana jako koszerna (kaszer). Natomiast nieczyste, trefne pożywienie obejmuje: mięso zwierząt parzystokopytnych (wielbłądy) lub nieprzeżuwających (świnie), stworzeń wodnych nie posiadających płetw i łusek (kraby, raki, węgorze), owadów (z wyjątkiem niektórych latających, np. szarańczy) i robaków, większości ptaków, a także mleka i jaj pochodzących od takich zwierząt; owoców z drzew mających nie więcej niż trzy lata. Nie wolno jeść mięsa zwierząt, które nie zostały zabite w sposób rytualny (shechita) przez wykwalifikowanego rzeźnika (czyli szoicheta), albo które padły i których wnętrzności nie zostały skrupulatnie sprawdzone. Także warzywa i owoce powinny być sprawdzone. Przepisy te mogą być w pełni stosowane tylko w bardzo zamkniętych społecznościach, np. teoretycznie Żyd powinien być obecny przy dojeniu, aby wykluczyć dolewanie mleka od niekoszernych zwierząt. Z innych przepisów: nie wolno spożywać mięsa razem z mlekiem (ortodoksyjni Żydzi mają zatem dwa komplety garnków, naczyń stołowych, sztućców i zmywarek), a między spożyciem potrawy mięsnej i mlecznej winien minąć stosowny czas. Zabrania się wysiewania na jednym polu dwóch rodzajów ziarna i używania odzieży z dwóch rodzajów włókna.

Szabat

Obowiązek święcenia soboty (szabat) wynika z Dziesięciu Przykazań. Judaizm uważa go za specjalny dar Boga dla narodu żydowskiego. W tym dniu każdy żyd dostaje od Boga drugą duszę. Szabat zaczyna się w piątek wieczorem (gdyż religijna sobota rozpoczyna się ze zmierzchem) zapaleniem dwóch świec przez panią domu i odmówieniem przez pana domu błogosławieństwa kidusz nad czarą wina. W trakcie szabatłu żydowska rodzina spożywa dwa posiłki świąteczne: w wieczór piątkowy oraz w sobotnie południe, w trakcie których śpiewa się hymny szabatowe. Kiedy szabat mija, po nabożeństwie wieczornym obchodzi się ceremonię hawdali, czyli „rozdzielenia”. W trakcie szabatłu nie wolno wykonywać

codziennych prac, a spis zajęć zabronionych jest bardzo obszerny: obejmuje zakaz podróżowania oraz zapalania ognia (np. papierosów, świec, kominka i kuchenki gazowej), a także używania urządzeń elektrycznych (np. telefonów, żarówek, komputerów, wind, dzwonek elektrycznych). Zakaz zapalania ognia spowodował powstanie specjalnych przepisów kulinarnych, w których dania (np. czulent) dogotowują się przez całą noc i podawane są w sobotę na obiad. Obecnie w Izraelu w budynkach użyteczności publicznej znajdują się windy, które w okresie szabatu automatycznie zatrzymują się na każdym piętrze – dzięki temu nie trzeba naciskać przycisków – czyli powodować swoim działaniem zamknięcia obwodu elektrycznego.

Synagoga

Centrum życia tej wspólnoty jest synagoga. Synagogi ortodoksyjnie mają bardzo różnorodny wygląd, ale pewne cechy wspólne. Panuje zasada segregacji płci (mechica), co w praktyce oznacza, że parter jest zarezerwowany dla mężczyzn, a galeria na piętrze (babiniec) dla kobiet. W centrum znajduje się podium – bima, a na ścianie zorientowanej w kierunku Jerozolimy – arka ze zwojami Tory.

Święta żydowskie

Najważniejszymi świętami żydowskimi cyklu rocznego są: Nowy Rok – Rosz ha-Szana, Dzień Pojednania – Jom Kippur, Święto Namiotów – Sukkot, Chanuka, Purim, Pesach, Pięćdziesiątnica – Szawuot.

Obsługa gości w hotelu.

Housekeeping

Zalecane w tej religii są pokoje na niższych piętrach oraz gdy jest to podróż grupowa, aby pokoje były przydzielane blisko siebie. Jeżeli gość przebywa w hotelu w czasie szabatu wtedy może on poprosić kogoś z pracowników hotelu o zrobienie lub pomoc w zrobieniu za niego jakiejś rzeczy. W pokoju powinien się znajdować list, w ojczystym języku gościa, w którym będą zawarte podstawowe informacje np. numer do recepcji.

Restauracja i bar

Śniadania powinny być przygotowywane wcześniej. Obsługując gości pochodzenia żydowskiego należy pamiętać o przestrzeganiu koszerności; produkty mięsne nie mogą być spożywane z mlecznymi. Na produktach mięsnych nie może być śladu krwi i muszą być onej najwyższej jakości.

Bankiety

Goście pochodzenia żydowskiego przyjeżdżają głównie od maja do listopada. Posiłki spożywają w oddzielnych salach po to, aby nie widzieli innych posiłków spożywanych przez gości wyznających inną religie i spożywających dania mięsne.

Recepcja

Recepcja powinna przywitać najstarszą osobę płci męskiej w pierwszej kolejności. Przyjeżdżają głównie w grupach zorganizowanych, odwiedzających w Polsce ważne miejsca kultu i miejsca związane z II wojną światową, takie jak m.in. cmentarz żydowski i synagoga.

Test wiedzy o judaizmie

1. Od którego roku życia dziewczynki są uznawane za dorosłe?

- a) Od 18 roku życia
- b) Od 15 roku życia
- c) Od 12 roku życia
- d) Od 16 roku życia

2. Od którego roku życia chłopcy są uznawani za dorosłych?

- a) Od 14 roku życia
- b) Od 11 roku życia
- c) Od 18 roku życia
- d) Od 13 roku życia

3. Jak nazywa się część dla kobiet w synagodze?

- a) Bima
- b) Babiniec
- c) Arka
- d) Tora

4. W którym tysiącleciu ukształtował się judaizm

- a) W II tysiącleciu p.n.e.
- b) W VI tysiącleciu p.n.e.
- c) W III tysiącleciu p.n.e.
- d) W IV tysiącleciu p.n.e.

5. Na terenach Kanaanu czczono Boga imieniem...

- a) Jao
- b) Mojżesz
- c) Akaba
- d) Marek

6. W którym tysiącleciu zapoczątkowano sztukę żydowska?

- a) W III tysiącleciu p.n.e.
- b) W V tysiącleciu p.n.e.
- c) W II tysiącleciu p.n.e.
- d) W VIII tysiącleciu p.n.e.

7.Czego nie wolno było pokazywać w sztuce?

- a) Roślin
- b) Zwierząt
- c) Ludzi
- d) Przedmiotów ze srebra

8.W jakim kraju osiedlało się najwięcej Żydów, po Holocauście?

- a) W Izraelu
- b) W USA
- c) W Polsce
- d) W Niemczech

9.Jakich pokarmów nie łączą ze sobą Żydzi?

- a) Mięsa i nabiału
- b) Mięsa i wody
- c) Ryby i wody
- d) Ryby i mleka